



Opstilling af solcelleanlæg i det åbne land

Eksempelsamling 2024



Energistyrelsen



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen



Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

Opstilling af solcelleanlæg
i det åbne land - eksempelsamling

UDKAST

ISBN: 978-87-94447-07-2

Udarbejdet af Energistyrelsen,
Plan- og Landdistriktsstyrelsen,
Miljøstyrelsen og COWI.

Udgivet i juni 2024 af:

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Telefon: +45 3392 6700
E-mail: ens@ens.dk

ens.dk

Design og produktion: Energistyrelsen

Forsidefoto: Adobe Stock

Indhold

Indledning.....	5
Kommunens udpegninger i kommuneplanen	6
1. Fauna og natur	8
2. Multifunktionalitet	12
3. Landskabshensyn	16
4. Herregårdslandskab.....	20
5. Planlægning i teknisk præget område	24
6. Hurtig nettilslutning	28
7. Planlægning på tværs af kommunegrænser	32



Indledning

Med Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 (Klimaafspraken)¹ blev der igangsat en række tiltag, som skal understøtte en firedobling af elproduktionen fra solenergi og landvind frem mod 2030. Fortsat udbygning med større solcelleanlæg er et vigtigt redskab for at kunne realisere denne firedobling. For at understøtte kommunernes vigtige arbejde med planlægning af solcelleanlæg blev det besluttet, at

”...der skal udarbejdes en vejledning og eksempelsamling om opstilling af solceller i det åbne land med gode eksempler på fx etablering af naturhegn, faunakorridorer mv.”

Vejledningen om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land beskriver gældende ret og administrativ praksis, mens denne eksempelsamling med udgangspunkt i eksisterende kommunal planlægning fokuserer på konkrete løsninger og afvejninger i planlægningen af solcelleanlæg. Eksempelsamlingen skal således ses som et supplement til vejledningen.

Bekendtgørelse om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land er trådt i kraft den 1. juni 2024, herefter også kaldet solcellebekendtgørelsen². Bekendtgørelsen indeholder en række anbefalinger til brug for kommunalbestyrelsens fastsættelse af retningslinjer for solcelleplanlægning i kommuneplanen. Hensigten med bekendtgørelsen er at fremme en balanceret planlægning for store solcelleanlæg i det åbne land, som fremmer en udbygning af energiforsyningen med solcelleanlæg under hensyntagen til nabobeboelse, natur og landskab. Både vejledningen og eksempelsamlingen skal læses i sammenhæng med solcellebekendtgørelsen, som vejledning til bekendtgørelsen og som inspiration til kommunernes arbejde med planlægning for solceller.

Energistyrelsen, Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Miljøstyrelsen har sammen udvalgt syv eksempler, der præsenteres i denne eksempelsamling. Denne første udgivelse af eksempelsamlingen fremhæver projekter, der er etableret og idriftsat, og samlet repræsenterer

centrale aspekter af den samlede planlægningsproces. Udviklingen går stærkt i kommunerne, og der har været mange projekter at vælge ud fra, ligesom der er mange solcelleprojekter undervejs, hvor fx natur, landskabs-hensyn og multifunktionalitet er kommet endnu mere i fokus. Derfor vil der frem mod 2026 udkomme supplerende eksempelsamlinger med flere eksempler, så den understøtter en løbende erfaringsudveksling mellem kommuner i takt med, at der kommer nye projekter til.

Rådgivningsfirmaet COWI har beskrevet eksemplerne på baggrund af interviews med kommunale planlæggere, VE-opstillere, netvirksomheder og i et enkelt eksempel med Danmarks Naturfredningsforening. Energistyrelsen har redigeret eksempelsamlingen i samarbejde med Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Miljøstyrelsen.

Det var et kriterium for udvælgelse af eksemplerne, at solcelleanlæggene var nettilsluttede. Eksemplerne er udvalgt med fokus på forskellige temaer, og de konkrete eksempler beskriver primært kommune og opstillers håndtering af de udvalgte temaer, og ikke hele planlægningsprocessen. Eksemplerne rummer derved hver især løsninger og overvejelser, som andre kommuner kan lade sig inspirere af inden for de temaer, der beskrives. Eksemplerne skal læses med forbehold for, at der i øvrigt kan være elementer i de konkrete eksempler på planlægningen, der ikke nødvendigvis afspejler den bedste praksis. Der vil ofte være foretaget afvejninger mellem forskellige interesser i planlægningen i de konkrete projekter, og eksemplerne i denne eksempelsamling kan derfor ikke nødvendigvis overføres direkte til en anden kommune, idet der altid vil skulle foretages afvejninger ud fra de konkrete forhold.

Fælles for eksemplerne er, at samarbejdet mellem kommune og opstillers af solcelleanlægget er vigtigt for den bedste udnyttelse af arealerne og indpasning i kommunernes planer. Her er tidlig og løbende dialog om mål og ønsker for projektet fordelagtigt for, at lokalplaner og tilladelser bedst muligt afspejler de fælles ønsker og mål.

Det bemærkes slutteligt, at det kan kræve ekstra ressourcer for både kommune og opstillers, hvis man ønsker at indføre krav mv. i lokalplanen om fx biodiversitet, multifunktionalitet eller lignende, men det bør overvejes, hvis det kan medvirke til at øge hensynet til miljø, natur, lokalsamfund og landskab omkring det konkrete solcelleanlæg.

¹ Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022

² retsinformation.dk/eli/lta/2024/440

Kommunens udpegninger i kommuneplanen

Kommunen skal i kommuneplanen fastsætte retningslinjer for solcelleanlæg i det åbne land. De afgrænsede områder, der knytter sig til kommuneplanens retningslinjer, kan fx udformes på to måder.

1. Kommunen kan udpege konkrete områder og fastsætte rammer for, hvor solcelleanlæggene kan placeres i det åbne land, – også kaldet en positiv udpegning. Det indebærer, at hvis en opstiller kontakter kommunen med henblik på at opstille et solcelleanlæg inden for udpegningerne, kan kommunen ikke sige nej til at igangsætte en planlægningsproces – en landzonelokalplan eventuelt med bonusvirkning – for det konkrete anlæg. Kommunen er dog ikke forpligtet til at planlægge for solcelleanlægget, hvis der fx er væsentlige konflikter med miljøinteresser. Kommunens behandling af

ansøgninger om anlæg uden for de udpegede områder vil altid bero på en konkret vurdering og et eventuelt kommuneplantillæg, og kommunen har mulighed for at afvise en ansøgning.

2. Kommunen kan lave retningslinjer, herunder udpegninger, i kommuneplanen for, hvor den ikke ønsker solcelleanlæg, også kaldet en negativ udpegning. Det indebærer, at hvis en opstiller ønsker at opstille et solcelleanlæg uden for de områder, hvor det i kommuneplanen fremgår, at VE-anlæg er uønskede, er kommunen ikke forpligtet til at igangsætte en planlægning.

De følgende to eksempler illustrerer de to tilgange til kommunale udpegninger

Aalborg Kommune, positiv udpegning (model 1)

Aalborg Kommune reviderede i 2021 kommuneplanen og implementerede retningslinjer for solenergi, der inkluderer en positiv arealudpegning og sikrede en afvejning af hensyn som bl.a. friholder udpegede landskaber. Byrådet baserede disse retningslinjer på erfaringer fra 2013, hvor vindmølleplanlægning blev håndteret på lignende vis, hvorved projektansøgninger, der lå uden for kommunens udpegede områder, som udgangspunkt ville få et afslag.

For at udpege områder, hvor der kan etableres solceller og vindmøller, gennemførte kommunen en landskabsanalyse. På den baggrund blev bevaringsværdige og større sammenhængende landskaber udpeget, og det blev besluttet at friholde de udpegede landskaber for planlægning af solcelleanlæg og vindmøller. Retningslinjerne skulle også sikre, at de udpegede positivområder ikke fremstod som store lukkede "øer" i landskabet. Bl.a. skulle retningslinjerne sikre korridorer for dyrelivet. Samlet blev landskabsanalysen og retningslinjerne et systematisk værktøj til at vurdere projektforslag.



Oversigt over udpegede energilandskaber (markeret med rødt) i Aalborg Kommune. De gule områder er solcelleområder. De orange områder er vindmølleområder. De røde områder er energilandskaber.

Kilde: Aalborg Kommuneplan 2021

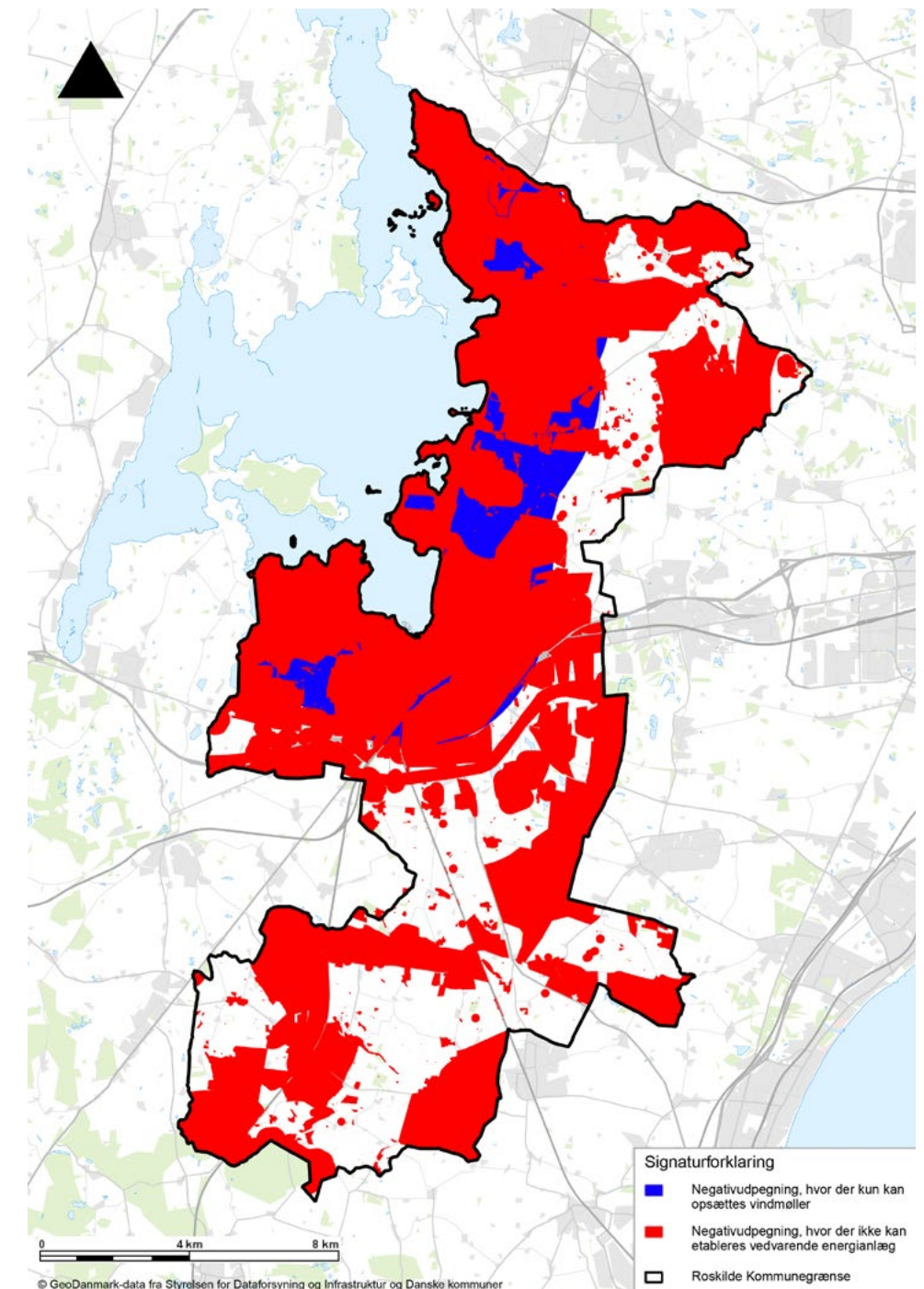
Roskilde Kommune, negativ udpegning (model 2)

Roskilde kommune har udarbejdet et kommuneplantillæg om vedvarende energi i det åbne land. Retningslinjerne for vedvarende energianlæg indeholder en negativ udpegning. Tillægget udpeger specifikke områder, hvor større solenergianlæg og store vindmøller ikke må etableres. Disse områder inkluderer bl.a. kystnærhedszonen, udpegede landskaber og nationale geologiske interesser, transportkorridorer, fredede områder og Natura 2000-områder.

Retningslinjerne fastsætter tydelige krav til placering af vedvarende energianlæg uden for negativområderne. Der er bl.a. krav om levende hegn, hegnshøjde, terræn og respektafstand til nabobeboelser.

Oversigt over negativudpegninger i Roskilde Kommune.

Kilde: Roskilde Kommuneplantillæg 28

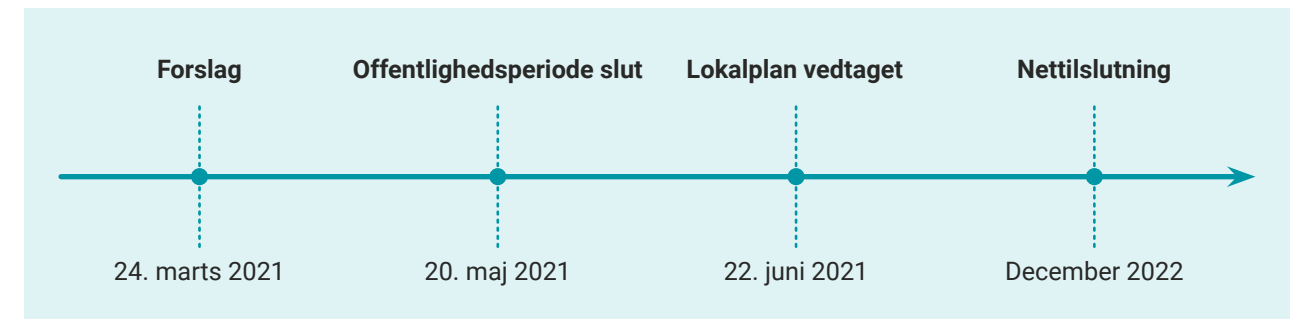


Fauna og natur

Solpark Vejling

Kommune	Lokalitet ³	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Lemvig Kommune	Nordvest for Ramme	Skovgaard Energy i 2022	91 ha	39 MW	Solpark Vejling

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Projektet er et eksempel på, hvordan sammenhængende naturområder og naturgenopretning af søer kan indgå i solcelleplanlægning. Projektet er desuden et eksempel på, hvordan inddragelse af relevante interesseorganisationer – i dette tilfælde Danmarks Naturfredningsforening – kan være med til at skabe rammerne for bedre hensyn til for eksempel biodiversitet og vandmiljø.

Fokus på fauna og natur i planlægningen

Lemvig Kommune modtog i 2018-2019 en ansøgning fra Skovgaard Energy om etablering af et solcelleprojekt ved Ramme, hvor opstiller i et fagligt samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening (DN), ønskede at lave et "naturprojekt", hvor geologiske og biologiske interesser blev indarbejdet i solcelleplanlægningen. Projektområdet ved Ramme er geologisk værdifuldt, med blandt andet dødishuller, men uden at være omfattet af nationale geologiske interesser.

Læs mere om naturhensyn i solcellevejlednings kapitel 6.

Planlægningen af solcelleprojektet var en løftestang for biodiversitet og naturgenopretning

Tiltag til øget biodiversitet

Ved udformning af projektet var der fokus på at skabe plads mellem panelrækkerne til biodiversitetstiltag. Mellemrummene mellem solpanelerne blev således planlagt som såkaldte biodiversitetsstriber. Projektet blev derfor udformet med åbne faunakorridorer, frem for som ét kompakt anlæg. Skovgaard Energy valgte et trackersystem, hvor solcellepanelerne drejer efter solen, hvilket gav mere plads mellem panelrækkerne. Afstanden mellem panelrækkerne lader mere sol ramme jorden, hvilket skaber bedre forudsætninger for beplantning af for eksempel kløver. Der blev derudover etableret nye levesteder for insekter og smådyr på arealerne mellem solpan-

3 Plandokumenter: Lokalplan nr. 216, Solenergi ved Ramme

elrækkerne, for eksempel via insekthoteller og stenbunker til gavn for blandt andet gnavere og frøer.

Opstiller valgte efter ønske fra DN, at projektområdet ikke skulle indhegnes med trådhegn, ud over rundt om enkelte tekniske anlæg, således at dyr kunne bevæge sig frit i projektområdet. I stedet blev projektområdet indhegnet med et naturhegn. DN var med til at udvælge vegetation til hegnet rundt om projektområdet, så det kunne bidrage til at tilpasse anlægget til landskabet. Vegetationen kunne derudover tilgodesegne sommerfugle, og beplantning med hvidtjørn kunne bidrage til en afskærmning af området for uvedkommende for derved at mindske forstyrrelse af dyrelivet. Opstiller investerede dertil i et overvågningssystem med kamera, der var koblet på en døgnbemandet vagt.

Dødishuller

Det var desuden et ønske fra DN og Lemvig Kommune, at de særegne "dødishuller" (lavninger opstået efter dødisens bortsmeltning), der er beskyttet som søer efter naturbeskyttelseslovens § 3⁴, blev genskabt. Formålet med at oprense dem er, at søerne kan blive et bedre levested for områdets fauna blandt andet for arter som padder, fugle og insekter, samt forbedrede vilkår for salamandere og kløverhumle. Det bemærkes, at naturpleje som oprensningstiltaget ikke kan reguleres i lokalplanen.

Perimetersikring af solcelleanlæg

Ved opstilling af solceller skal bekendtgørelse om beredskab for elsektoren overholdes. Bekendtgørelsen angiver bl.a. regler for perimetersikring af elproducerende anlæg over 25 MW. I bekendtgørelsen om beredskab for elsektorens § 1, stk. 1, fremgår det, at virksomhederne skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre elforsyningen i beredskabssituationer. Valget af indhegning af et solcelleanlæg vil bero på opstillers risikovurdering.



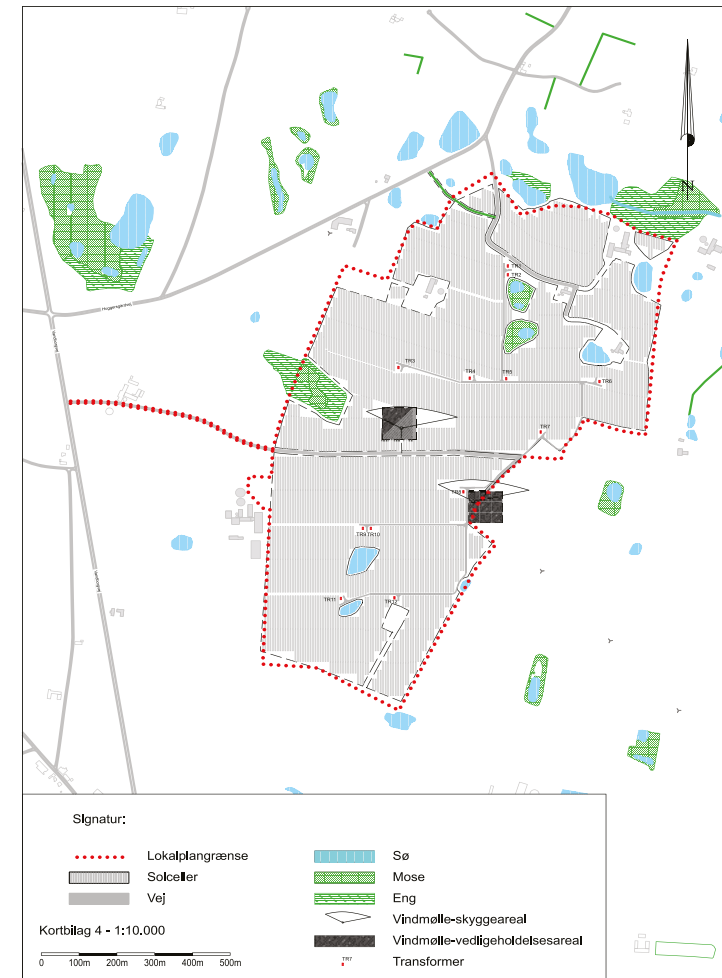
Naturgenopretning af sø.

Kilde: [Danmarks Naturfredningsforening](#)

Øvrige hensyn i planlægningen

Samarbejde med interesseorganisationer

Projektet er desuden et eksempel på, hvordan opstiller i samarbejde med fx en interesseorganisation kan arbejde for at skabe merværdi i solcelleplanlægning i form af bedre forhold for fauna og natur. DN arbejdede i forvejen for at bevare geologiske værdier og forbedre forholdene for biodiversiteten i projektets lokalområde. Skovgaard Energy gik derfor tidligt i dialog med DN om, hvordan disse forhold kunne tænkes ind i projektet. I dette projekt udarbejdede Skovgaard Energy en samarbejdsaftale med DN for arbejdet med de forskellige natur- og biodiversitetstiltag inden for projektområdet. I aftalen fastsatte Skovgaard Energy for eksempel, at DN skulle hjælpe Skovgaard Energy med at indfri deres ambitioner for forbedring af § 3-områderne, anlæggelsen af biodiversitetsstriber og input til beplantning af levende hegn. Skovgaard Energy har efterfølgende valgt at indføre en baselineundersøgelse af bl.a. natur og miljø som en fast del af deres klimaparkkoncept, baseret på erfaringer fra Solpark Vejling.



Kort over lokalplanområdet med naturtyper.

Kilde: [Lokalplan 216, Lemvig Kommune](#)

Selvom samarbejdsmodellen mellem Skovgaard Energy og DN gav nye muligheder for at arbejde med fauna og natur i solcelleprojektet, så kunne ikke alle tiltag og aftaler forankres formelt i lokalplanlægningen og i kommunens tilladelser. Lemvig Kommune fremhæver det gode samarbejde mellem opstiller og interesseorganisationen som centralt for den gode proces, men vil i fremtiden gerne arbejde for i højere grad at forankre tiltagene forvaltningsmæssigt. Dette kunne eksempelvis gøres ved så vidt muligt at forankre tiltagene i lokalplanen, stille plejevilkår eller vilkår til anlægsfasen i § 25-tilladelsen (miljøvurdering), eller stille vilkår om flora og fauna ved naturgenopretning ifm. § 3-dispensation⁵.

⁵ Tilstandsændringer af § 3-natur kræver dispensation fra kommunen

Gode råd til solcelleplanlægning om natur og fauna:

- › Biodiversitetsstriber, trackeranlæg og levende hegn kan give plads til, at biodiversitet i projektområdet understøttes, fx via insekthoteller og øget plads til at dyr kan færdes i og omkring anlægget. Ved valg af naturhegn kan man vælge vegetation, der tilgodeser forskellige dyrearter og styrker den generelle biodiversitet.
- › Naturgenopretning kan indgå som en del af projektet, og kan eksempelvis reguleres i § 25-tilladelsen eller i § 3-dispensationen, hvis en sådan skal meddeles, eller gennem formel aftale mellem kommune og opstiller/interesseorganisationer.
- › Samarbejde med interesseorganisationer inden for natur og miljø kan bidrage til øget viden og opmærksomhed ifm. planlægningen af solceller i det åbne land.
- › Kommune, opstillere og evt. øvrige interessenter bør have en dialog om projektområdets anvendelse og formål under og efter planlægningen af solcelleparken, fx om der skal fastsættes krav om, at et område skal tilbageføres til landbrugsjord eller overgå til naturformål.

⁴ § 3-beskyttede naturtyper

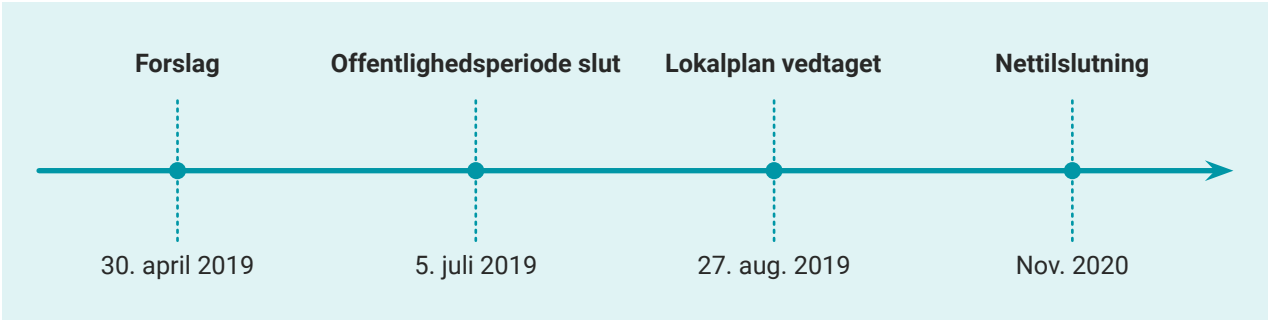
Multi-funktionalitet



Solar Park Harre

Kommune	Lokalitet ⁶	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Skive Kommune	Nordøst for Harre	European Energy i 2020	75 ha	38 MW	Solar Park Harre

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Projektet er et eksempel på, hvordan bevægelige paneler (såkaldte trackeranlæg) kan bruges til bedre udnyttelse af et areal til at omfatte både produktion af solenergi og græssende dyr, samt hvordan multifunktionalitet kan indgå i planprocessen.

Fokus på multifunktionalitet i planlægningen

Harre Solar Park var det første store projekt med solceller i Skive Kommune og blev igangsat på baggrund af en ansøgning fra European Energy. Opstiller ønskede at fokusere på mulighederne for multifunktionalitet og fortsat landbrugsdrift med fokus på dyrkning af afgrøder eller afgræsning af dyr. Projektet er et eksempel på et multifunktionelt anlæg med afgræssende dyr under trackerpaneler.

Planlægning af multifunktionalitet

Det var et krav fra Skive Kommune, at solcelleprojekter skulle være multifunktionelle i den henseende, at der enten skulle være landbrug, herunder dyrehold, eller biodiversitet tænkt i sammenhæng til solcellepanelerne.

I opstillers indledende dialog med lodsejerne blev det besluttet at bruge området til fåreavl for at holde græsset nede under panelerne og understøtte anlæggets drift, hvilket blev skrevet ind i lokalplanen. En fåreavler håndterer selve fåreavl. Projektarealet består af både faste paneler og trackerpaneler. Trackerpanelerne, der har en maksimal højde på 3,2 meter blev sat med fem meters mellemrum. Der går ca. fem får pr. hektar, hvilket blev fastsat ud fra en vurdering af jordens kvalitet.

Overvejelser om dyrkning af afgrøder

Der blev også lavet forsøg med at køre landbrugsmaskiner mellem panelerne, men projektet er ikke et eksempel på dyrkning af afgrøder under solcellepanelerne, da opstiller vurderede, at der skal ca. 13 meters afstand mellem panelerne samt en højde på ca. fem meter for at kunne dyrke afgrøder i et solcelleprojektområde som Harre. Afstandsbehovet skyldes flere

6 Lokalplan nr. 302, Solceller nordøst for Harre

hensyn: 1) at der skal være plads til landbrugsmaskinerne mellem panelerne, 2) at der kommer nok sol til afgrøderne, 3) at energiudbyttet samtidigt skal være rentabelt. Der var samtidig ikke planlagt et område til en vendeplads, da fåreavlen ikke krævede plads til større landbrugsmaskiner. Der er derfor ikke indskrevet et krav om dyrkning af afgrøder i lokalplanen.

Læs mere om solcelleanlæg på landbrugsjorder i solcellevejledningens afsnit 9.1.

Bedre udnyttelse af arealet med trackerpaneler

De dobbeltsidede (bifacielle) trackerpaneler – hvor strømmen kan produceres på begge sider af panelet – blev valgt for at få mest muligt lys til jorden. Hvis det samme skal opnås ved faste paneler, sætter det større krav til afstanden mellem panelerne, hvilket hæmmer en optimal arealanvendelse. Ifølge European Energy giver trackerpanelerne mulighed for 25 pct. større strømudbytte end ved faste, mono-facielle paneler. Det skyldes, at panelerne kan dreje sig efter solen, hvormed trackerpanelerne har en væsentligt større strømproduktion i morgen- og aften timerne end faste paneler. Ifølge European Energy er der dog modsat ekstra omkostninger til vedligehold, ligesom det kan medføre udfordringer, at dyrene går tæt op ad panelerne.

Øvrige hensyn i planlægningen

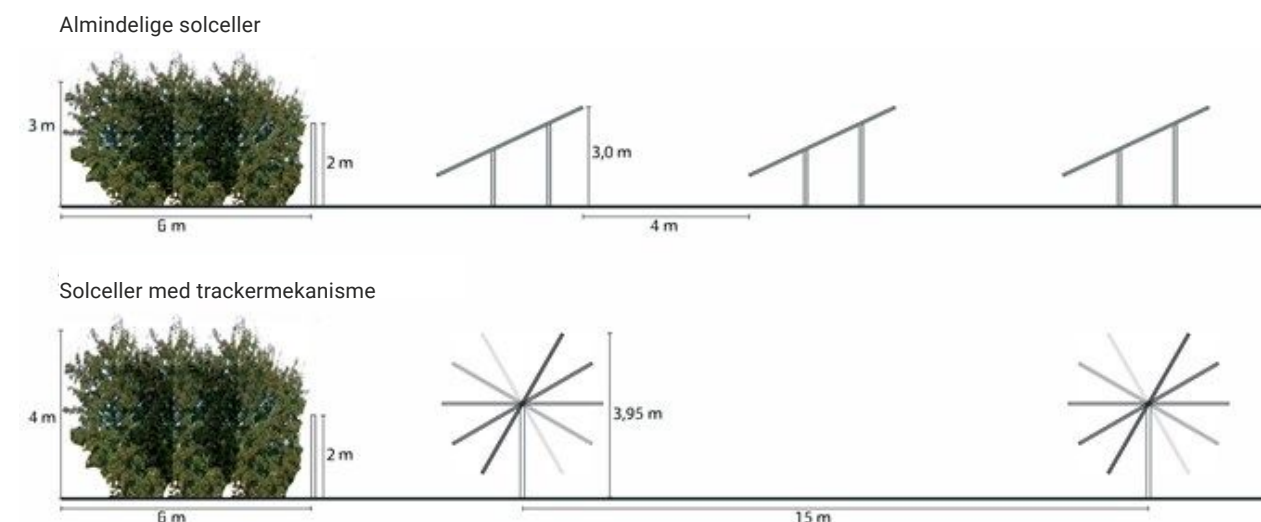
Multifunktionalitet i samspil med lokalsamfund

Det var et ønske fra lokalsamfundet, at beplantningsbæltet omkring anlægget skulle omfatte valnøddetræer og forskellige æblesorter velegnet til lokal produktion af cider. Kommunen og opstiller anså dette for en god måde at sikre, at området kunne komme de lokale borgere til gavn, og lodsejer godkendte, at naboer måtte gå ind på arealerne. På den måde er beplantningen rundt om anlægget også indarbejdet i lokalplanen med et multifunktionelt formål, der har medvirket til en større grad af inddragelse af - og opbakning blandt - naboer og lokalsamfund.

Skive Kommune har sidenhen gjort sig overvejelser ift., om beslutningen om at bruge området under fremtidige solcellepaneler til fortsat landbrugsdrift kan tage konkret afsæt i et behov i lokalområdet. Det kunne fx være hvis lodsejer allerede har afgræssende dyr, eller hvis anlægget ligger i nærheden af et lokalt erhverv. Skive Kommune ser fx et potentiale i solcelleplanlægning sammen med dyrkning og høst af græs, som kan leveres til den lokale proteinfabrik.



Foto: Adobe Stock



Anm. Visualisering af afstanden mellem rækker ved henholdsvis faste paneler og trackerpaneler.
Kilde: Lokalplan 302, Skive Kommune

Gode råd om multifunktionel planlægning:

- › Ved ønsket om en multifunktionel brug af arealet, bør man tidligt i processen forholde sig til hvorvidt det er hensigtsmæssigt med fortsat landbrugsdrift sammen med solcelleanlæg. Der kan eksempelvis foretages en vurdering af jordens kvalitet med henblik på at afklare den optimale brug af arealet.
- › Trackeranlæggene giver med deres bevægelse i løbet af dagen mulighed for, at lys kan komme ned til jorden og giver dermed bedre betingelser for både fortsat landbrugsdrift og samtidigt styrke naturformål, herunder dyre- og planteliv.
- › Multifunktionalitet behøver ikke kun relatere sig til fortsat landbrugsdrift, men kan også tage afsæt i et ønske om øget biodiversitet eller at kombinere solcelleparken med rekreative områder af forskellige skala, som fx frugttræer i afskærmningen.

Landskabs- hensyn

Nørhede-Hjortmose Solenergi

Kommune	Lokalitet ⁷	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Ringkøbing-Skjern Kommune	Nørhede-Hjortmose ligger øst for Ringkøbing	Solar City i 2015 GreenGo i 2019	26,5 ha	15 MW	Nørhede-Hjortmose Solenergi

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Varetagelse af landskabelige værdier kan styrkes og bevares gennem kommune- og lokalplanlægningen. Dette solcelleanlæg er et eksempel på, at kommunen generelt har haft fokus på at tilgodese landskabsinteresser i planlægningen gennem analyser af landskabet. Solcelleanlægget blev etableret i 2015 og berører ikke nationale landskabs- og geologiinteresser.⁸

Landskabshensyn

Solcelleanlægget ved Nørhede-Hjortmose blev placeret i umiddelbar tilknytning til eksisterende vindmøller. I forbindelse med planlægning for anlægget foretog Ringkøbing-Skjern Kommune en landskabsanalyse med fokus på blandt andet påvirkning af de landskabelige karaktertræk. På daværende tidspunkt brugte Ringkøbing-Skjern Kommune endnu ikke landskabskaraktermetoden⁹. I planlægningen forholdte de sig i stedet til landskabet ved at foretage besigtigelser og konkrete vurderinger af landskabet i projektområdet.

Æstetiske hensyn i forhold til landskabskarakteren
Det var vigtigt for Ringkøbing-Skjern Kommune, at de rette æstetiske vurderinger blev foretaget med henblik

på en tilpasning til landskabskarakteren i området. Projektområdet er karakteriseret ved mange levende hegn, og der blev derfor stillet krav om etablering af beplantning omkring anlægget for at understøtte denne eksisterende landskabsværdi. Nogle af de eksisterende hegn blev vurderet af lav landskabelig og naturmæssig værdi. Derfor gav lokalplanlægningen for solcelleprojektet en mulighed for at styrke de landskabelige værdier ved at fjerne nogle hegn, mens andre blev udskiftet med udgangspunkt i landskabets kulturgeografiske beplantningsstruktur og artssammensætning. På den måde kunne kommunen fastholde og understøtte de landskabelige karaktertræk og oplevelsesværdien i projektområdet.

7 Lokalplan nr. 349 for et solcelleanlæg ved Nørhede/Hjortmose, Lokalplan 349 (LINK)

8 Projektområdet er sidenhen udvidet og de tilføjede arealer berører udpegede landskaber

9 Landskabskaraktermetoden - Miljøstyrelsen



Foto: Adobe Stock

Landskabskarakteranalyse

I 2019 ansøgte GreenGo Energy om at opføre et større solcelleanlæg i tilknytning til det eksisterende solcelleanlæg i området ved Nørhede/Hjortmose. Det nye solcelleprojekt blev planlagt, så det skulle få de mindre områder med solcelleanlæg til at hænge sammen.

Landskabskaraktermetoden er blevet udviklet og videnskabeligt anerkendt som metode til varetægelse af landskabshensyn i kommuneplanlægningen, og ved vurderingen af de nye projekter valgte kommunen at bruge denne metode.

Ringkøbing-Skjern Kommune stiller i sine gældende retningslinjer for planlægning af solceller i kommuneplanen krav til, at der skal foretages en landskabskarakteranalyse ved planlægningen for nye solcelleprojekter. Kommunen oplever dermed at have et bedre overblik over de forskellige landskabelige hensyn i projektområdet og et bedre grundlag for at foretage en faglig vurdering i forbindelse med planlægningen.

Fysiske besigtigelser

Ringkøbing-Skjern Kommune foretog i forbindelse med vurderingen af de nye anlæg flere fysiske besigtigelser af området, såkaldte 'gummistøvle-møder', både alene og sammen med opstiller. Ifølge kommu-

nen er fysiske besigtigelser særligt relevante, fordi landskabsvurderinger er rummelige vurderinger, som er svære at foretage ved et skrivebord. Det er således nemmere at drøfte og forklare, når man står på stedet og kigger på det samme i landskabet. Dertil understøtter det, at opstiller og kommune har den samme forståelse for, hvilke hensyn der skal tages, når der planlægges for nye anlæg. Ved en fælles besigtigelse kan forskellige hensyn, udfordringer eller løsninger blive forklaret og afvejet på stedet. Det fremmer desuden processen at blive mundtligt enig om disponering af lokalplanen samt miljørapporten inden dokumenterne skrives. Herved kan antallet af procestunge ændringer og rettelser i dokumenterne mindskes.

Ringkøbing-Skjern Kommune bad opstiller om konkrete visualiseringspunkter med afsæt i de steder, hvor lokalbefolkningen færdes og hvor solcelleanlægget kunne få en betydning for landskabsoplevelsen. Derved blev det muligt for kommunen at vurdere, hvordan forskellige planlægningstiltag kunne se ud i det konkrete landskab. Herunder blev der fx stillet krav om højder på levende hegn og anlæg i forskellige delområder.

Landskabshensyn

I benyttelsen af det åbne land bør der generelt være fokus på, hvordan nye elementer som solcelleanlæg udformes og placeres, så der tages hensyn til samspillet mellem natur- og kulturgrundlag og den visuelle landskabsoplevelse, herunder til evt. at forbedre landskabet. Ved brug af landskabskaraktermetoden kan kommunen sikre, at de landskabelige hensyn prioriteres. Herved kan det bl.a. sikres

- at opsætning i landskaber med markante højdeforskelle fx skrænter og konvekse bakketoppe friholdes,
- at paneler opsættes parallelt med højdekurverne, så de opleves som en vandret flade uden markante horisontale knæk,
- at landskaber med tydelige geologiske formationer som kyster, bakker, skrænter og dalforløb friholdes,
- at særlige landskabstræk understreges og at vigtige landskabskig og særlige udsigter sikres, herunder at anlæg tilpasses landskabet ved en opdeling i delområder eller vha. landskabskiler, og
- at beplantning etableres med udgangspunkt i landskabets kulturgeografiske beplantningsstruktur og artssammensætning. Beplantning bør ikke tilføre landskabet nye strukturer, men medvirke til at sikre og evt. forbedre landskabstræk. Hjemmehørende arter, herunder stedsegrønt, bør vælges, så beplantningen også fungerer om vinteren. Desuden bør der vælges en sammensætning, som både sikrer hurtig vækst og en varig beplantning.

Læs mere om landskabshensyn i solcellevejlednings afsnit 7.1.

Gode råd om landskabshensyn i planlægning for solcelleanlæg:

- › Selv om opstiller såvel som kommune kan have interesse i at have de mest effektive anlæg som muligt, så skal kommuneplanens retningslinjer og landskabskarakteranalysen sikre, at dette ikke sker på bekostning af de landskabelige hensyn.
- › Ved at anvende landskabskaraktermetoden kan de landskabelige hensyn prioriteres i planlægningen af solcelleanlæg.
- › Beplantning bør ikke tilføre landskabet nye strukturer, men medvirke til at sikre og evt. forbedre landskabstræk.
- › "Gummistøvle-møder" ude i det konkrete projektområde kan være et gavnligt redskab, når landskabet skal vurderes, så rådgivere og kommunale medarbejdere kan drøfte relevante hensyn.

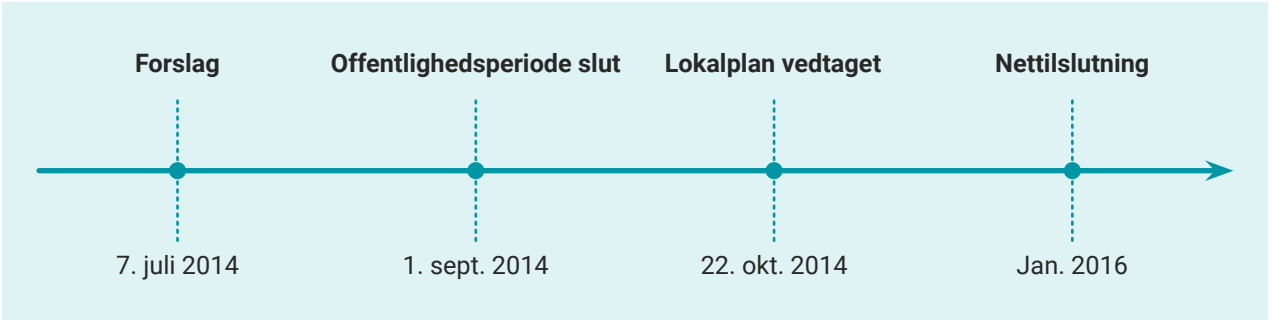


Herregårds- landskab

Lerchenborg Solcellepark

Kommune	Lokalitet ¹⁰	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Kalundborg Kommune	Syd/sydvest for Lerchenborg ved Kalundborg	Opført af Propreco og sidenhen Omnisol	80 ha	44 MW	Lerchenborg Solcellepark

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Solcelleanlægget er et eksempel på et projekt, der ligger i et herregårdslandskab, der er udpeget som bevaringsværdigt landskab. Udgangspunktet er at friholdes udpegede landskaber for byggeri og tekniske anlæg af hensyn til de landskabelige kvaliteter og oplevelser samt muligheden for at opleve de relativt få steder i Danmark, som ikke er påvirket af by eller tekniske anlæg. I dette eksempel er der dog foretaget konkrete og projektspecifikke afvejninger og tilpasninger, der godtgør, at solcelleanlægget ikke væsentligt forringer landskabets identitetsgivende karaktertræk og oplevelsesværdi.

Planlægning i et herregårdslandskab

Herregårdslandskaber er generelt kendetegnet af store, åbne dyrkningsflader med meget begrænset bebyggelse, omkransende skovområder, diger, indslag af enkeltstående træer, mindre træbevoksninger og naturarealer samt alléer. De natur- og landskabsmæssige bevaringsværdier indgår i et samspil med de kulturhistoriske værdier omkring selve hovedbygningen, parkanlæg, avlsbygninger mv.

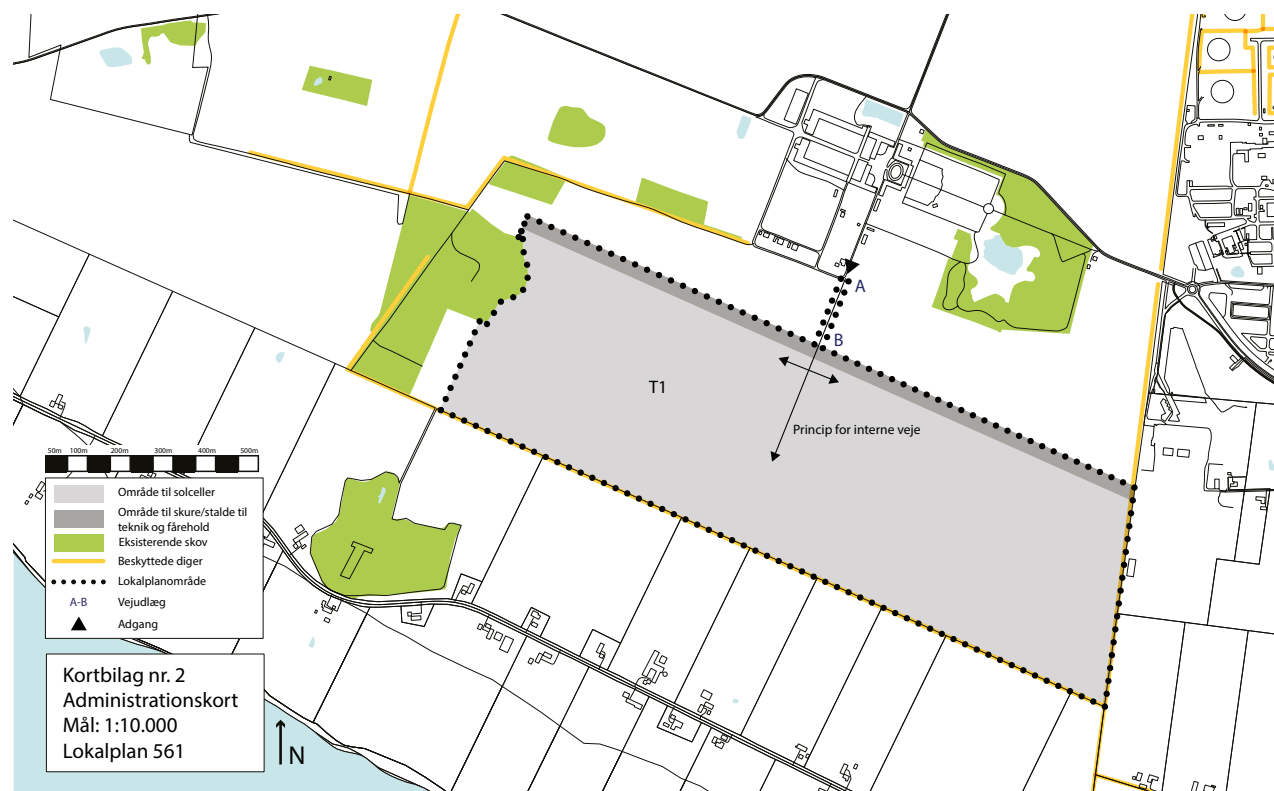
Det er en national interesse¹¹, at bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber friholdes for ny bebyggelse og anlæg. For at fremme vedvarende energi er der vedtaget en undtagelse for planlægning for vindmøller og solceller i herregårds-

og godslandskaber i udpegede landskaber, som ikke er af en "særlig kvalitet". Kommunerne har her mulighed for, men ikke pligt til, at planlægge for opstilling af vindmøller og solceller i udpegede herregårds- og godslandskaber. Dog ikke, hvis området vurderes at være af en særlig kvalitet eller det af anden årsag vurderes som et værdifuldt landskab af national interesse. Dette er en planlovsbestemmelse fra 2023, som ikke var gældende da lokalplanen blev vedtaget.

Siden 2015 har der været solceller på Lerchenborg Gods, der ligger syd for Kalundborg på Asnæshalvøen. Projektområdet ligger på en forholdsvis flad bakkekam i et område, der er udpeget som bevaringsværdigt landskab. Lerchenborg Gods er yderligere karakteriseret af værdifulde kulturmiljøer på Asnæshalvøen. Herregårdslandskabet støder op til

10 Lokalplan nr. 561 for et solcelleanlæg på Asnæs, Lokalplan 561 (LINK)

11 Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning



Kort 1 over projektområdet. Kilde: Lokalplan 561, Kalundborg Kommune

industrihavnen i Kalundborg mod nord. Området ligger i kystnærhedszonen¹², og ønsket om at opstille solceller ved Lerchenborg Gods blev begrundet med, at projektområdet lå i nærheden af andre energianlæg, herunder Asnæsværket (kraftvarmeværk), et bioethanolanlæg, og et raffinaderi. Kalundborg Kommune igangsatte en planproces med fokus på at bevare det karakteristiske og oplevelsesrige bevaringsværdige landskab, herunder de særlige rumlige og visuelle værdier i herregårdslandskabet.

Læs mere om hensynet til herregårdslandskaber i solcellevejlednings afsnit 7.1.3.

Anvendelse af landskabskarakteranalysen og visualiseringer

På baggrund af Kalundborg Kommunes samlede landskabskarakteranalyse¹³ samt en supplerende lokal landskabsanalyse og visualiseringer vurderede kommunen, at den foreslåede placering af solcelleanlægget var acceptabel rent landskabsfagligt. Kommunen forholdte sig derved til de identitetsgivende landskabstræk, landskabsoplevelsen og sårbarheden i det pågældende område, samt forholdte sig til na-

tur- og kulturgrundlag og de visuelle kvaliteter. Anlægget ligger forholdsvis højt i et ellers åbent landskab. Niveauforskellen gør, at solcelleparken er afskærmet af både terræn og eksisterende levende hegn mv., særligt fra nordsiden fra havneområdet og ad hovedvejen Asnæs Skovvej. Fra syd var anlægget mere synligt. Her blev der udarbejdet visualiseringer med henblik på at kortlægge, hvordan beplantningen på sydsiden af anlægget kunne forstærkes, så tidligere karaktergivende strukturer i landskabet blev understøttet og kunne skærme for anlægget. Visualiseringerne førte desuden til, at kommunen valgte at fastsætte krav om, at solcellerne skulle være med mørke kanter og med synlig cellestruktur, der bryder de sorte flader.

De overordnede strukturer samt skalaen i landskabet og særligt de lokale landskabstræk gjorde det muligt at planlægge området, så anlægget ikke virkede forstyrrende for spillet mellem natur- og kulturgrundlag og en visuel landskabsoplevelse. For eksempel ved at tegne vejsystemet i projektområdet ind efter godsets hovedakse, og ved at bruge den eksisterende markvej og infrastruktur til vejudlæg, hvilket illustreres på kort 1.



Foto: Adobe Stock

Gode råd om planlægning i herregårdslandskab

- › Udpegede landskaber skal i udgangspunktet friholdes for planlægning af VE-anlæg. Når der undtagelsesvist kan planlægges for solceller og vindmøller i et udpeget herregårdslandskab, så skal kommunen være opmærksom på at fastholde og beskytte de karakteristiske landskabstræk og landskabsoplevelser, herunder de natur- og kulturgeografiske samt visuelle værdier, både før og efter at energianlægget er udtjent.
- › Gennem landskabsanalyser og visualiseringer i en tidlig fase kan der bedre tages højde for indpasning af anlægget ud fra bl.a. terrænet, de kulturhistoriske træk og værdier, den visuelle påvirkning samt mulighed for at understøtte den natur- og kulturgeografiske beplantningsstruktur.

¹² Jf. lokalplanen gjorde Naturstyrelsen indsigelser mod anlæggets placering i kystnærhedszonen. Projektet blev tilpasset, hvorefter indsigelsen blev trukket tilbage.

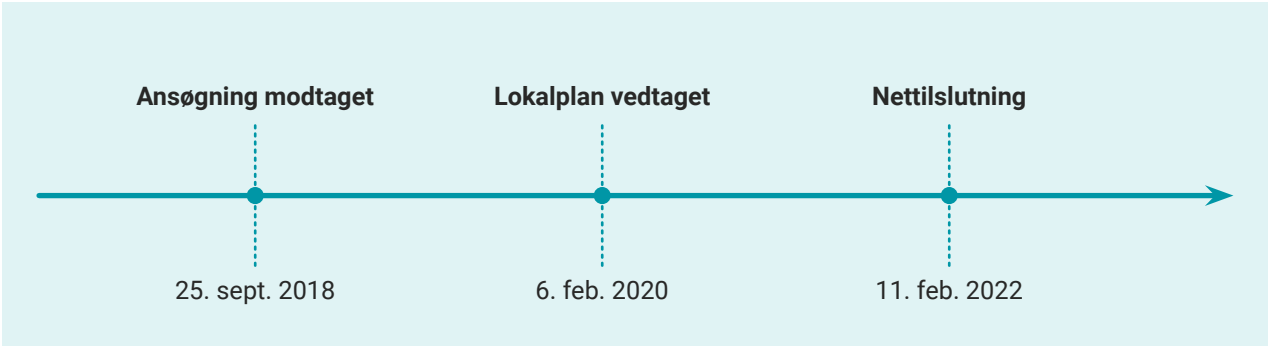
¹³ Landskabskaraktermetoden - Miljøstyrelsen

Planlægning i teknisk præget område

Tryggevælde Solar Park

Kommune	Lokalitet ¹⁴	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Faxe Kommune	Tryggevælde Mark ved Karise	Opført af European Energy i 2022 og sidenhen købt af Andel Energi	74,4 ha	41 MW	Tryggevælde Solar Park

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Projektet er et eksempel på planlægning af solcelleanlæg i et område, der i forvejen var præget af store tekniske anlæg.

Mulighed for at samle tekniske anlæg i ét planområde

Faxe Kommune modtog i 2018 en ansøgning om opstilling af solceller på et markareal i fladt terræn nordøst for Karise. I planområdet var der i forvejen fire vindmøller, en naturgasledning samt tracéer af højspændingsmaster i forbindelse med en hovedtransformerstation (50/10 kV). Området var desuden præget af teknisk infrastruktur i form af både en jernbane og en hovedvej. Arealet syd for projektområdet er desuden udlagt til erhverv i lokalplanen. Faxe Kommune så positivt på muligheden for at placere et solcelleanlæg i forbindelse med de øvrige tekniske anlæg og derved planlægge efter at begrænse støj og visuelle gener i ét samlet planområde.

Planlægning for solceller i et teknisk præget område

Fokus på afstand til øvrige tekniske anlæg
 Afstand til de øvrige tekniske anlæg i planområdet var et gennemgående opmærksomhedspunkt i planlægningen. I henhold til lokalplanen for området måtte der ikke være beplantningsbælter på mere end tre meters højde i nærheden af højspændingsledningerne. Der blev desuden friholdt areal omkring de eksisterende vindmøller med henblik på at muliggøre løbende service af møllerne samt nedtagning på et senere tidspunkt. Afstand mellem vindmøller og solcelleanlæg reducerer desuden risikoen for potentiel beskadigelse af solcellerne ved nedfaldende islag fra vingerne.

14 Lokalplan 400-27, Solcellepark ved Tryggevælde Mark



Hurtig nettilslutning

Voldby Solcellepark

Kommune	Lokalitet ¹⁶	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Favrskov Kommune	Voldby	Better Energy i 2022	55 ha	44 MW	Voldby Solcellepark

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Projektet havde en meget kort nettilslutningsproces, idet der kun gik 2,5 måneder fra vedtagelsen af lokalplanen i byrådet til, at solcelleparken var etableret og nettilsluttet. Under normale omstændigheder forventer Better Energy en nettilslutningstid på mellem 12 og 18 måneder fra byggetilladelse til anlægget kan nettilsluttes.

Hurtig nettilslutning

Solcelleanlægget ved Voldby er et eksempel på en effektiv nettilslutningsproces. Den korte anlægs- og nettilslutningsperiode var prioriteret af opstiller, der havde et ønske om at få tilsluttet anlægget før de nye regler om producenttariffer trådte i kraft den 1. januar 2023. For at anlægsperioden kunne blive så kort, havde Better Energy koordineret planprocessen med Favrskov Kommune og planlagt anlægsfasen i projektområdet ned til mindste detalje forud for den kommunale byggetilladelse. Solcellekomponenterne stod på rækker og var klar til at blive opstillet. Der blev desuden sat ekstra hold af medarbejdere ind.

Selv om konteksten for den hurtige nettilslutning ikke er sammenlignelig med de normale forhold for solcelleplanlægning, har Voldby-projektet imidlertid bidraget med erfaringer om kommunens rolle og betydning i forbindelse med nettilslutningsprocessen af et anlæg.

Identificering af ledig kapacitet

En afgørende faktor for projektets hurtige nettilslutning var, at der var ledig kapacitet i elnettet i relativ nærhed til projektet. Projektområdet ligger i netvirksomheden Dinels bevillingsområde, men nærmeste tilslutningsstation ligger i netvirksomheden N1's bevillingsområde, hvor tilslutning dermed umiddelbart kunne give anledning til laveste omkostninger. Opstiller indgik dog i stedet nettilslutningsaftale med anden netvirksomhed (Dinel), der havde ledig kapacitet en smule længere væk fra anlægget¹⁷, idet stationen i N1's område manglede kapacitet, og derfor krævede forstærkning for at muliggøre tilslutning. Nettilslutning hos Dinel var derfor mere optimal trods længere afstand, da det gav anledning til lavere samlede omkostninger og kunne ske hurtigere, fordi forstærkning af elnet ikke var nødvendigt.

¹⁶ Lokalplan 403, Solcelleanlæg ved Voldby

¹⁷ I nettilslutningsprocessen er første kontaktpunkt altid den netvirksomhed, der har bevilling til at drive netvirksomhed i netområdet, hvor opstiller ønsker VE-anlæg etableret. Netvirksomheden skal anviser et tilslutningspunkt og fastsætte et spændingsniveau med de laveste samlede omkostninger ved nettilslutning.

Kommunens rolle i nettilslutningsprocessen

En nettilslutningsaftale foregår mellem netvirksomhed (DSO) og bygherre eller Energinet (TSO) og bygherre, alt efter hvilket spændingsniveau anlægget skal tilsluttes. Den kommunale plan- og tilladelsesproces spiller også en rolle for en hurtig nettilslutningsproces. Fordi der ifølge Better Energy i mange kommuner er en sagsbehandlingstid på udarbejdelse af lokalplan og byggetilladelse på mere end et år, så indleder opstillere ofte nettilslutningsprocessen parallelt med myndighedsbehandlingen for at undgå for lang en ventetid. Det kræver derfor god koordinering og samarbejde mellem kommune og opstiller, hvis der skal være sikkerhed for, at processerne i kommunen og hos netvirksomheden/Energinet hænger sammen. For det konkrete solcelleprojekt ved Voldby var

det gode samarbejde mellem opstiller og kommune afgørende for, at Better Energy kunne nå sit mål om hurtig nettilslutning. Det krævede imidlertid god koordinering af projektudviklingen på opstillers side, og sagsbehandlingen på kommunens side, da der i nettilslutningsaftalen var indskrevet en dato for, hvornår byggetilladelsen skulle foreligge for at bevare tilslutningsretten. Da solcelleprojektet først var blevet politisk prioriteret af Favrskov Kommune, arbejdede kommunen for at behandle de nødvendige tilladelser til projektet, herunder byggetilladelsen, hurtigt. Hvis ikke Favrskov Kommune havde bidraget effektivt på myndighedssiden, var den konkrete tilslutningsret i nettilslutningsaftalen mellem bygherre og netvirksomhed ikke blevet indfriet.

Se solcellevejledningens kapitel 4 for en nærmere beskrivelse af nettilslutningsprocessen for solcelleanlæg.

Gode råd til kommunal understøttelse af nettilslutning:

- › For at imødekomme en hurtig anlægsfase og nettilslutning er det vigtigt, at opstiller initierer en tidlig dialog om nettilslutningsprocessen med både myndigheder og netvirksomhed. Det er desuden centralt at sikre tæt samarbejde mellem kommune og opstiller, så sagsbehandlingen og projektudviklingen kan koordineres og tidsplanen afstemmes.
- › Både forvaltningen og opstiller skal skabe sikkerhed for, at myndighedsprocesserne reelt hænger sammen med processerne hos netvirksomhederne. F.eks. kan løbende dialog under sagsbehandlingen og transparens om processuelle trin hjælpe opstiller med at vurdere fremskridt, der videre kan betrygge projektets realiserbarhed.
- › Udover at koordinering og samarbejde mellem opstiller og kommune er afgørende for en hurtigere nettilslutning, så spiller kommunen en væsentlig rolle i at sikre det rette samspil og synergi mellem lokalplaner, der påvirker hinanden, fx planlægning for og byggesagsbehandling af transformerstationer.
- › Kommunen kan kontakte netvirksomheder og Energinet ift. planer om tilslutninger og udbygninger med henblik på bedre koordinering mellem kommuneplanlægning og elnetplanlægning. Dette kan ske tidligt i processerne for bl.a. at være orienteret om, hvorvidt nettilslutning også vil kræve kommunal planlægning for udvidelse af transformerstationen (tilslutningspunktet i elnettet).

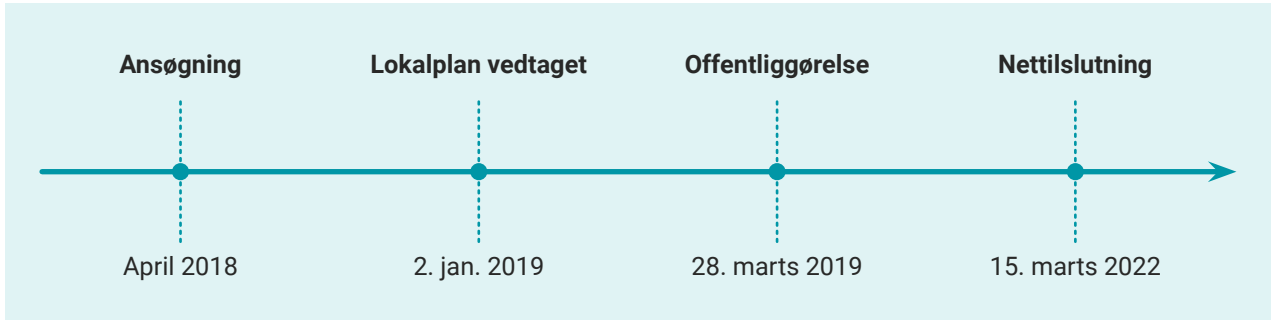


Planlægning på tværs af kommune-grænser

St. Soels Energipark

Kommune	Lokalitet ^{18,19}	Opstiller	Areal i lokalplanen	Kapacitet fra solceller	Projekt navn
Herning Kommune og Holstebro Kommune	Nordvest for Aulum	Eurowind Energy og Vindteam ApS i 2022	32 ha sol	19 MW sol	St. Soels Energipark

Tidslinje



Hvorfor dette eksempel?

Projektet er et eksempel på tværkommunal planlægning af et kombineret sol- og vindprojekt, der er etableret på tværs af kommunegrænsen mellem Herning Kommune og Holstebro Kommune.

Sol og vind på tværs af kommune-grænser

Projektet består af et i alt 32 ha solcelleanlæg og syv vindmøller, hvoraf solcelleanlægget og tre vindmøller er placeret i Herning Kommune og fire vindmøller er placeret i Holstebro Kommune. I projektområdet i Herning Kommune stod der i forvejen tre vindmøller i en afstand på 1,5-1,7 km fra den samlede række nye vindmøller, der indgår i projektet.

Tværkommunal planlægning for solceller og vindmøller

De to kommuner havde indledningsvist en forventningsafstemning i forhold til den interne koordinering af arbejdsopgaver og tidsplan for projektet, ligesom den politiske linje blev forventningsafstemt i de respektive kommuner. De to kommuner ønskede et tæt

samarbejde og besluttede at udarbejde lokalplanerne, miljøkonsekvensrapporten samt § 25-tilladelse til projektet i fællesskab. Samarbejdet om de centrale plandokumenter udsprang blandt andet af de to kommuners ønske om at gøre det så enkelt som muligt for de lokale borgere at forholde sig til det samlede projekt på trods af, at projektet strækker sig på tværs af kommunegrænsen.

Lokalplan, § 25-tilladelse og høringsfase

Eftersom kommunerne i medfør af planloven repræsenterer to separate myndigheder i henhold til planlægningen af projektet, er det et krav, at der udarbejdes separat lokalplan og § 25-tilladelse til projektet i hver kommune. Holstebro og Herning Kommune var i denne proces opmærksomme på, at der kan være forskellige hensyn, der skal indarbejdes i de individuelle planer og tilladelser. Eftersom planerne omfattede det samme projekt, forsøgte de to kommuner dog så vidt

18 Lokalplan nr. 09.T43.1 i Herning, Område til St. Soels Energipark

19 Lokalplan nr. 1139 i Holstebro, Område til vindmøller ved St. Soels

Foto: Placering af de syv vindmøller. Kilde: Eurowind Energy, Vindpark St. Soels

muligt at indarbejde de samme bestemmelser i både lokalplanerne og de to § 25-tilladelser. Dette gav blandt andet mulighed for løbende at afklare tvivlsspørgsmål mellem kommunerne.

Kommunerne informerede desuden om projektet på fælles møder og planlagde offentliggørelsen af planerne samtidigt. Dette med henblik på at imødekomme borgere på begge sider af kommunegrænsen, som var imod projektet i den anden kommune. Kommunerne lagde her vægt på at give borgerne mulighed for at komme med input til det samlede projekt. Høringsfasen for projektet foregik separat i hver kommune, men de to kommuner udarbejdede resuméer fra høringsfaserne, som blev delt på tværs og vedlagt til den politiske behandling af projektet i begge kommuner.

Miljøkonsekvensrapport

Der blev på baggrund af et fælles afgrænsningsnotat udarbejdet én samlet miljøkonsekvensrapport for projektet. Den løbende koordinering og faglige vurdering af miljøkonsekvensrapporten var ifølge de to kommuner procestung, da der ikke blot skulle tages hensyn

til én men to kommuners faglige opmærksomhedspunkter. De to kommuners ønske om at udarbejde én fælles rapport krævede blandt andet, at de forskellige faglige synspunkter løbende blev indhentet, vurderet og delt med den anden kommune.

Tværkommunal planlægning sikrer et samlet projekt, men kræver ekstra koordinering

Holstebro og Herning Kommune havde undervejs i planlægningen god erfaring med at mødes fysisk for at lave fælles gennemgang af tegninger eller besigtigelse af projektområdet. Den primære koordinering foregik dog telefonisk og på mail. Den tværgående koordinering af projektet endte ifølge Holstebro Kommune med at gøre planlægningen af projektet langt mere tidskrævende, end et tilsvarende projekt uden tværkommunalt samarbejde. Alligevel oplevede de to kommuner fordele ved at planlægge på tværs af kommunegrænserne, idet det skabte mulighed for videndeling og oplæring mellem fagkollegaer i de to kommuner.

Gode råd til planlægning af tværkommunale projekter:

- › Et tværkommunalt projekt kan kræve ekstra ressourcer til koordinering og samarbejde. Det er derfor en god idé at indlede samarbejdet med en forventningsafstemning af tidsplan og arbejdsfordeling for det samlede projekt, ligesom det kan være værdifuldt at afstemme den politiske linje på tværs af kommunerne.
- › Ved at samarbejde om udarbejdelsen af de centrale projektdokumenter, er der mulighed for løbende at afklare tvivlsspørgsmål samt sikre, at projektet så vidt muligt fremstår som ét samlet projekt.
- › Fælles offentlige møder og koordinering af offentliggørelsen af planer giver lokale borgere bedre mulighed for at komme med input til det samlede projekt. Ved at dele høringssvar på tværs af kommunerne kan den politiske behandling af projektet ligeledes tilgodese borgere på begge sider af kommunegrænsen.

Eksempelsamling på solcelleanlæg

ISBN: 978-87-94447-07-2

Udarbejdet af Energistyrelsen,
Plan- og Landdistriktsstyrelsen,
Miljøstyrelsen og COWI.

Udgivet i maj 2024 af:

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Telefon: +45 3392 6700
E-mail: ens@ens.dk

ens.dk

Design og produktion: Energistyrelsen